

DOKLADY O PREDACI NA PLANKTONU STŘEDNÍHO PALEOZOIKA

S. Berkyová, J. Frýda a P. Lukeš

Česká geologická služba, pracoviště Barradnov, Geologická 6, 152 00 Praha 5, berkyova.s@seznam.cz

Predace, dravý způsob života, kdy predátor aktivně loví kořist pro potravu, je základním ekologickým procesem, který ovlivňuje morfologii, distribuci a evoluci organismů. Interakce predátor-kořist byla nepochybně jedním z nejvýznamnějších ekologických vztahů mezi organismy v průběhu fanerozoika. Přestože dokumentace predace v geologické minulosti, zejména v paleozoiku, je problematická, existují o ní přímé či nepřímé důkazy, které nacházíme ve fosilním záznamu. V podstatě neexistují žádné informace o predaci na paleozoických planktonních společenstvech. Nejjednodušším vysvětlením je úspěšnost predátora – všechny útoky na kořist ze strany predátora byly úspěšné a vedly k usmrcení oběti. To je celkem pochopitelné, uvážíme-li rozměry planktonních organismů. O predaci na paleozoickém planktonu existují jen nepřímé důkazy, např. přítomnost výběžků u fytoplanktonu (*acritarcha*) jako pasivní obrana proti predátorům (Bengston 2002) či poškození kolonií graptolitů, které je vysvětlováno právě útokem predátora (Underwood 1993).

Těžištěm tohoto příspěvku je dokumentace predace na dakryokonaridních tentakulitech. Dakryokonaridní tentakuliti byli v devonu velice významnou složkou makrozooplanktonu a jako takoví představovali velmi důležitý zdroj využitelné energie ve vodním sloupci a tedy jeden z hlavních zdrojů potravy pro pelagické či nektonní predátory. Stopy po predaci byly nalezeny u několika druhů tentakulitů (*Nowakia elegans*, *N. acuaria*, *Homoctenus hanusi*) z českého středního paleozoika. Přestože se nedá vyloučit, že některé z poškození mohou být i mechanického původu, publikované studie o bentických společenstvech (např. Vermeij 1982, Feige a Fursich 1991) ukazují, že naprostá většina poškození stránek mořských bezobratlých organismů je následkem útoku predátora. Vzhledem ke skutečnosti, že dakryokonaridní tentakuliti patřili k typickým zástupcům planktonních organismů otevřeného moře, je velmi pravděpodobné, že poškození jejich schránek je důsledkem útoku predátora.

- Bengston, S. (2002): Origins and early evolution of predation. In: Kowalewski, M. and Kelley, P. H. (eds): The fossil record of predation. The paleontological society papers, 8.
- Feige, A. and Fursich, F. T. (1991): Taphonomy of the recent molluscs of Bahia la Choya /Gulf of California, Sonora, Mexico). In: Fursich, E. T. and Flessa, K. W. (eds): Ecology, taphonomy and paleoecology of recent and Pleistocene molluscan faunas of Bahia la Choya, northern Gulf of California. Zitteliana, 18, 89-133.
- Underwood, C. J. (1993): The position of graptolites within Lower Palaeozoic planktic ecosystems. Lethaia, 26, 189-202.
- Vermeij, G. J. (1982): Unsuccessful predation and evolution. American Naturalist, 120, 701-720.